

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026.gada 4.septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Vēsma Kakste, senatores Dzintra Amerika un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra 2023.gada 5.janvāra lēmuma Nr. 1-5n/4 atcelšanu, sakarā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 18.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2021.gada 24.novembrī Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs (turpmāk – Uzņēmumu reģistrs), pamatojoties uz Iedzīvotāju reģistra informāciju, aktualizēja komercreģistrā ziņas par SIA „GV PLUS” (turpmāk – Sabiedrība), proti, to, ka Sabiedrības vienīgā valdes locekle ir atcelta no amata sakarā ar nāvi.

2022.gada 6.aprīlī Uzņēmumu reģistrs nosūtīja Sabiedrībai brīdinājumu ar aicinājumu nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju mēnešu laikā no brīdinājuma saņemšanas dienas, iesniegt pieteikumu par jaunas valdes ievēlēšanu, pretējā gadījumā Sabiedrības darbību var izbeigt, pamatojoties uz Komerclikuma 314.¹panta pirmās daļas 1.punktu.

Tā kā Sabiedrība noteiktajā termiņā pieteikumu neiesniedza, Uzņēmumu reģistra valsts notārs 2022.gada 22.jūlijā pieņēma lēmumu par Sabiedrības darbības izbeigšanu, savukārt 2022.gada 24.novembrī lēmumu – par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra, jo Sabiedrībai netika iecelts likvidators.

[2] 2022.gada 22.decembrī pieteicējs /Persona A/, kura vārdā rīkojas viņa aizgādne, vērsās pie Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra ar lūgumu atcelt lēmumu, ar kuru Sabiedrība tika izslēgta no komercreģistra, kā arī atjaunot procesuālo termiņu likvidatora iecelšanai. Tomēr Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs, ievērojot Senāta 2021.gada 1.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-341/2021 sniegtās atziņas, 2023.gada 5.janvārī pieņēma lēmumu atstāt šo lēmumu negrozītu (turpmāk – noslēdzošais lēmums).

[3] Pieteicējs, kura vārdā rīkojas viņa aizgādne, vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par noslēdzošā lēmuma atcelšanu un termiņa atjaunošanu likvidatora iecelšanai.

[4] Administratīvā apgabaltiesa, pievienojusies rajona tiesas sprieduma motivācijai, ar 2024.gada 18.septembra spriedumu pieteikumu apmierināja.

Tiesa atzina, ka Uzņēmumu reģistrs bija ievērojis Komerclikumā noteikto kārtību – Sabiedrības darbība bija izbeigta, paziņojums par Sabiedrības darbības izbeigšanu bija publicēts oficiālajā izdevumā, kā arī Komerclikuma 318.¹panta trešajā daļā noteiktajā viena mēneša termiņā nebija saņemts Sabiedrības likvidācijā ieinteresētās personas pieteikums par likvidatora iecelšanu.

Vienlaikus tiesa atzina, ka konkrētais gadījums ir netipisks. Sabiedrības vienīgā dalībiece un valdes locekle, kura bija pieteicēja māte un aizgādne, bija mirusi, savukārt pieteicējs kā vienīgais mantinieks bija persona ar ierobežotu rīcībspēju. Tādēļ līdz jauna aizgādņa iecelšanai no pieteicēja kā potenciālā mantinieka nevarēja sagaidīt Sabiedrības funkcionēšanas nepārtrauktības nodrošināšanu. Turklāt tiesa secināja, ka līdz pieteicēja apstiprināšanai mantojuma tiesībās viņam nebija sasaistes ar Sabiedrību, tādēļ ne viņam, ne viņa aizgādnei nebija tiesiska pamata un pienākuma rīkoties saistībā ar Sabiedrības likvidācijas procesa iniciēšanu. Tāpat tiesa atzina, ka no tiesību normām skaidri neizrietēja, ka pieteicēja aizgādnei vēl pirms pieteicēja apstiprināšanas mantojuma tiesībās viņa tiesību aizsardzībai bija jāvērsās Uzņēmumu reģistrā. Tikai no 2022.gada 9.decembra, kad tika izsniegta mantojuma apliecība, pieteicējs mantoja Sabiedrības kapitāla daļas un varēja tikt uzskatīts par Sabiedrības likvidācijā ieinteresētu personu, attiecīgi tikai tad viņa aizgādnei radās tiesisks pamats vērsties Uzņēmumu reģistrā.

Tiesa uzsvēra, ka Komerclikuma 318.¹panta trešajā daļā noteiktais viena mēneša termiņš ir materiāltiesisks un vispārīgā gadījumā nav atjaunojams. Vienlaikus, atsaucoties uz Senāta judikatūru, tiesa norādīja, ka termiņa atjaunošana ir iespējama, ja termiņa neatjaunošana varētu būtiski skart personas cilvēktiesības. Ņemot vērā lietā konstatētos netipiskos apstākļus, tiesa atzina, šā termiņa neatjaunošana varētu būtiski skart pieteicēja kā personas ar ierobežotu rīcībspēju cilvēktiesības uz mantoto īpašumu, un sekas, kas rodas no sabiedrības izslēgšanas no komercreģistra, neatbilst samērīguma principam.

[5] Uzņēmumu reģistrs iesniedza kasācijas sūdzību, norādot turpmāko.

[5.1] Tiesa nepamatoti atkāpās no Senāta judikatūras par Uzņēmumu reģistra tiesībām pārskatīt lēmumu, ar kuru Sabiedrība izslēgta no komercreģistra. Vērtējot šo lēmumu, Uzņēmumu reģistrs drīkst pārbaudīt vienīgi to, vai bija iestājies likumā noteikto priekšnoteikumu kopums. Tā kā šie apstākļi lietā bija konstatēti, tiesai nebija pamata atcelt Uzņēmumu reģistra lēmumu.

[5.2] Tiesa nepamatoti sašaurināja jēdziena „likvidācijā ieinteresētā persona” tvērumu, izslēdzot iespēju, ka pieteicējs varētu tikt atzīts par šādu personu vēl pirms mantojuma apliecības saņemšanas. Pieteicēja radniecība ar mirušo personu bija pietiekams pamats, lai pieteicēju atzītu par likvidācijā ieinteresētu personu.

[5.3] Tiesa kļūdaini atzina, ka nav konstatējami apstākļi, kas liedza pieteicēja aizgādnei savlaicīgi vērsties Uzņēmumu reģistrā ar pieteikumu par likvidatora iecelšanu. Jau pēc iecelšanas par aizgādni viņai bija pienākums veikt nepieciešamās darbības pieteicēja mantisko interešu aizsardzībai, tostarp Sabiedrības likvidācijas procesā.

[5.4] Tiesa nepamatoti ņēma vērā pieteicēja aizgādnes vecumu un viņas pieredzes trūkumu komerciesību jautājumos kā apstākļus, kas varētu attaisnot bezdarbību, lai gan šādi apstākļi nevar būt pamats atkāpei no Senāta judikatūras un tiesību normu vienveidīgas piemērošanas.

[5.5] Tiesa kļūdaini atzina, ka konkrētajā lietā pastāv netipiski apstākļi, kas pamato atkāpšanos no vispārējās kārtības, lai gan lietā nebija konstatējami tādi objektīvi šķēršļi, kas būtu lieguši savlaicīgi īstenot tiesības iesniegt pieteikumu likvidatora iecelšanai.

[6] Pieteicējs rakstveida paskaidrojumos kasācijas sūdzību uzskata par nepamatotu.

Motīvu daļa

[7] Lietā ir pārsūdzēts Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra lēmums, ar kuru atstāts negrozīts Uzņēmumu reģistra valsts notāra lēmums par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra. Pieteicējs ir lūdzis atcelt pārsūdzēto (noslēdzošo) lēmumu.

Pirms pievērsties kasācijas sūdzības argumentiem, Senāts ņem vērā tiesas kompetences robežas, izskatot pieteikumus par šādiem Uzņēmumu reģistra lēmumiem.

Senāts ir atzinis, ka sabiedrības izslēgšana no komercreģistra bez likvidācijas ietver divus secīgus posmus – sabiedrības darbības izbeigšanu (pirmais Uzņēmumu reģistra lēmums) un sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra (otrais Uzņēmumu reģistra lēmums). Pirmais lēmums ir priekšnoteikums otrā lēmuma pieņemšanai. Pēc otrā lēmuma izpildes nav iespējams pavērst atpakaļ tā izpildes sekas, jo likumdevējs nav paredzējis no komercreģistra izslēgtas sabiedrības atjaunošanu. Tādēļ pēc otrā lēmuma izpildes ne iestāde, ne tiesa vairs nevar lemt par pirmā un otrā lēmuma atcelšanu, bet ir iespējama vienīgi šo lēmumu tiesiskuma pārbaude (*Senāta 2026.gada 18.jūnija kopsēdes sprieduma lietā Nr. SKA-160/2026, [ECLI:LV:AT:2026:0618.A420206121.29.S](#), 8.–12.punkts*).

Konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka lēmums par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra ir izpildīts ar attiecīga ieraksta izdarīšanu komercreģistrā (<https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40003014939>), kas izdarīts tajā pašā dienā, kad pieņemts lēmums. Tādējādi tiesa šīs lietas ietvaros var veikt vienīgi šā lēmuma tiesiskuma pārbaudi, t.i., lemt par šā lēmuma atzīšanu par prettiesisku, nevis par tā atcelšanu.

[8] Vienlaikus tas nenozīmē, ka pēc otrā lēmuma izpildes ikvienā gadījumā saglabājas personas interese panākt šā lēmuma tiesiskuma pārbaudi. Tādēļ jāvērtē, vai konkrētajā lietā pastāv procesuāls pamats turpināt šā lēmuma pārbaudi.

Administratīvā procesa likuma 82.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka administratīvo aktu var apstrīdēt atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkātošanos. Ja administratīvais akts zaudē spēku tā apstrīdēšanas procesa laikā, bet iesniedzējs pamato šā procesa turpināšanas nepieciešamību, procesu turpina, līdz tiek pieņemts lēmums par apstrīdēto administratīvo aktu.

Līdz ar to šis regulējums attiecas uz administratīvo aktu, kas ir bijis spēkā, bet apstrīdēšanas termiņa laikā zaudējis spēku sakarā ar tā izpildi (un tā sekas nav iespējams pavērst atpakaļ) vai cita iemesla dēļ. Šādā gadījumā procesa dalībnieka tiesību aizsardzība parasti vairs nav nepieciešama, jo administratīvais akts ir zaudējis tiesiskas sekas un procesa dalībniekam vairs nekādu pienākumu neuzliek un tiesības nerada. Tāpēc parasti tas vairs nav ne apstrīdams, ne pārsūdzams. Tomēr likums paredz divus gadījumus, kad procesa dalībniekam ir pamatotas tiesības apstrīdēt arī šādu administratīvo aktu. Pirmkārt, spēku zaudējušu administratīvo aktu var apstrīdēt atlīdzinājuma pieprasīšanai. Otrkārt, gadījums, kad persona ar apstrīdēšanu vēlas novērst līdzīgu gadījumu atkātošanos (*sal.Briede J. 82.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (zin. red.). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 814., 816.lpp.*).

Tas nozīmē, ka konkrētās lietas ietvaros – situācijā, kad objektīvi vairs nav iespējama līdzīga gadījuma atkātošanās, – Uzņēmumu reģistra otrā lēmuma apstrīdēšana un pārsūdzēšana var būt pamatota vienīgi ar atlīdzinājuma pieprasīšanas interesi.

Senāts ņem vērā, ka pieteicējam ir saskatāma mantiska rakstura interese, kas saistīta ar Sabiedrības zaudēto mantu, un tā var kalpot par pamatu tiesvedības turpināšanai šajā lietā. Pieteicēja interese nav vērsta uz Sabiedrības darbības atjaunošanu (*pārsūdzētā sprieduma 11.punkts*), turklāt pēc otrā lēmuma izpildes šāda rezultāta panākšana vairs nav iespējama. Pieteicējs pēc būtības vēlas panākt lēmuma par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra tiesiskuma pārbaudi, lai aizsargātu savas mantiskās intereses gadījumā, ja tiktu atzīts, ka minētais lēmums ir bijis prettiesisks. Senāta vērtējumā pieteicējs šo interesi ir pietiekami skaidri atklājis.

[9] Senāts jau agrāk ir atzinis – ja sabiedrības izslēgšana no komercreģistra tiek apstrīdēta, Uzņēmumu reģistrs var pārbaudīt tikai to, vai pirms sabiedrības izslēgšanas bija iestājies likumā paredzēto apstākļu kopums: 1) sabiedrības darbība likumā noteiktā kārtībā ir izbeigta, 2) ir publicēts paziņojums oficiālajā izdevumā, 3) likumā noteiktajā laikā neviena persona nav iesniegusi pieteikumu par likvidatora iecelšanu (*Senāta 2021.gada 1.jūnija kopsēdes sprieduma lietā Nr. SKA-341/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0601.A420318017.17.S](#), 20.punkts*). Minētā atziņa ir pilnā mērā attiecināma arī uz izskatāmo gadījumu.

No tiesas sprieduma izriet, ka tiesa lietā ir noskaidrojusi iepriekš minētos apstākļus, atzīstot, ka, pieņemot lēmumu par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra, bija iestājušies visi likumā paredzētie priekšnoteikumi (*pārsūdzētā sprieduma 3.3.punkts*). Par to lietā nav arī strīda. Līdz ar to konkrētajā gadījumā bija iestājies viss likumā paredzēto apstākļu kopums, lai pieņemtu lēmumu par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra.

[10] Vienlaikus tiesa atzina, ka konkrētajā lietā pastāv netipiski apstākļi, kuru dēļ, lai gan bija izpildīti likumā noteiktie priekšnoteikumi Sabiedrības izslēgšanai no komercreģistra, bija jāvērtē arī termiņa nokavējuma iemesli un tas, vai Sabiedrības izslēgšana konkrētajā situācijā atbilda samērīguma principam. Šajā saistībā tiesa norādīja, ka pieteicēja aizgādne apstrīdēja lēmumu par Sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra un pārsūdzētā (noslēdzošā) lēmuma pieņemšanas brīdī Uzņēmumu reģistram jau bija kļuvuši zināmi tie apstākļi, kas bija iemesls termiņa nokavējumam, lai iesniegtu pieteikumu likvidatora iecelšanai. Proti, tiesa atzina, ka tikai no 2022.gada 9.decembra, kad tika izsniegta mantojuma apliecība, pieteicējs bija mantojis Sabiedrības kapitāla daļas un varēja tikt uzskatīts arī par Sabiedrības likvidācijā ieinteresēto personu. Tādējādi tieši pēc mantojuma apliecības saņemšanas pieteicēja aizgādnei radās tiesisks pamats vērsties Uzņēmumu reģistrā (*pārsūdzētā sprieduma 8.punkts*).

Tomēr Uzņēmumu reģistrs šādam tiesas secinājumam nepiekrīt, norādot, ka aizgādnei jau no 2022.gada 6.jūlija, tas ir, no brīža, kad viņa tika iecelta par aizgādni pieteicējam, bija pienākums veikt nepieciešamās darbības pieteicēja mantisko interešu aizsardzībai, tostarp vērsties Uzņēmumu reģistrā saistībā ar Sabiedrības likvidācijas procesu.

[11] Senāts vērš uzmanību – tas, ka lietā ir konstatējami netipiski apstākļi, pats par sevi vēl nenozīmē, ka likumā paredzēto tiesisko seku piemērošana konkrētajā gadījumā būtu nepieļaujama. Šādi apstākļi var būt nozīmīgi, ja tie liecina, ka personai konkrētajā gadījumā objektīvi nebija iespējams novērst attiecīgo seku iestāšanos. Ar sarežģītiem faktiskajiem apstākļiem vien nepietiek, lai nepiemērotu likumā paredzētās tiesiskās sekas. Tādēļ nozīme ir tam, vai pastāvēja kādi objektīvi šķēršļi, kuru dēļ pieteicēja interešu aizsardzībai nebija iespējams izmantot likumā paredzētos tiesiskos mehānismus. Šajā sakarā Senāts norāda uz turpmāko.

Atbilstoši Komerclikuma 191.panta pirmajai daļai dalībnieka nāves gadījumā viņam piederošā daļa pāriet mantojumā viņa mantiniekiem, ja statūtos nav noteikts, ka daļa pāriet sabiedrībai. Līdz ar to sabiedrības kapitāla daļas ietilpst mantojuma masā.

Civillikuma 383.pants paredz, ka mantojums ir juridiska persona, kas var iegūt tiesības un uzņemties saistības. Atbilstoši Civillikuma 655.pantam mantojums atklājas ar mantojuma atstājēja nāvi. Savukārt saskaņā ar Civillikuma 701.pantu mantojums pastāv līdz brīdim, kad mantinieki to ir pieņēmuši un ieguvuši, pārņemot mantojuma atstājēja tiesības un saistības, ciktāl tās neizbeidzas ar mantojuma atstājēja personu. Tādējādi līdz mantinieka apstiprināšanai mantojuma tiesībās mantojums pastāv kā patstāvīgs tiesību subjekts (sal. *Senāta 2020.gada 27.marta sprieduma lietā Nr. SKA-733/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0327.A420202416.18.S](#), 7.punkts*).

Savukārt, lai nodrošinātu šāda patstāvīga tiesību subjekta pārvaldību un pārstāvību, Civillikuma 660.–662.pants paredz mantojuma aizgādības institūtu, nosakot kārtību mantojuma aizgādības nodibināšanai un aizgādņa iecelšanai, kā arī aizgādņa tiesības un pienākumus mantojuma pārvaldībā un pārstāvībā. Tādējādi līdztekus pieteicēja personīgajai aizgādņībai Civillikums paredz arī atsevišķu mehānismu mantojuma pārvaldībai un pārstāvībai līdz mantinieka apstiprināšanai mantojuma tiesībās. Attiecīgi šāds aizgādnis būtu tiesīgs īstenot arī tās ar mantojuma masā ietilpstošajām Sabiedrības kapitāla daļām saistītās dalībnieka tiesības, kas nepieciešamas mantojuma pārvaldībai un aizsardzībai.

[12] Vienlaikus mantojuma aizgādības institūta esība pati par sevi vēl nenozīmē, ka arī konkrētajā situācijā šāda iespēja bija izmantojama. Tādēļ tiesai bija jānoskaidro, vai pēc pieteicēja mātes nāves un mantojuma atklāšanās pastāvēja iespēja lūgt iecelt mantojumam aizgādni un vai pieteicēja aizgādnei bija pamats šādu procesu uzsākt. Proti, tiesai bija jāvērtē, vai konkrētajos faktiskajos apstākļos bija iespējams izmantot Civillikumā paredzēto mantojuma aizgādības institūtu, lai nodrošinātu mantojuma masā ietilpstošo kapitāla daļu pārvaldību un aizsargātu ar tām saistītās pieteicēja mantiskās intereses.

Tiesa konstatējusi, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja aizgādne šo iespēju neizmantoja, jo, kā paskaidroja aizgādnes pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē, bija ieildzis process bāriņtiesas lēmumu pieņemšanai par aizgādņa iecelšanu pieteicējam un atļauju pieņemt mantojumu pieteicēja vārdā, tādēļ tika nolemts procesu virzīt ātrāk. Ņemot vērā to, ka bija nepieciešams salīdzinoši ilgs laiks, lai pieteicējam ieceltu aizgādni, tiesa šo apstākli atzina par vērā ņemamu, vērtējot termiņa nokavējuma iemeslus.

Tomēr Senāts nevar piekrist tiesas secinājumam, ka minētais apstāklis pats par sevi ir pietiekams, lai attaisnotu termiņa nokavējumu. Kā tiesa pati konstatēja, līdztekus pieteicēja personīgajai aizgādņībai pastāvēja arī atsevišķs tiesiskais mehānisms mantojuma pārvaldībai un pārstāvībai. Tādēļ tas vien, ka bija nepieciešams laiks pieteicēja aizgādņa iecelšanai un atļaujas saņemšanai mantojuma pieņemšanai pieteicēja vārdā, vēl nenozīmē, ka objektīvi nebija iespējams izmantot Civillikumā paredzēto mantojuma aizgādības institūtu.

Tiesa secinājumu, ka konkrētajā gadījumā pastāvēja pamats atkāpei no likumā paredzētajām tiesiskajām sekām, balstījusi uz pieteicēja aizgādnes pilnvarotā pārstāvja tiesas sēdē sniegto skaidrojumu par iemesliem, kādēļ mantojuma aizgādības mehānisms netika izmantots, un atzinusi šo apstākli par vērā ņemamu. Tomēr spriedumā nav pamatots, kādēļ pieteicēja aizgādņa iecelšanas procesa ilgums objektīvi liedza izmantot mantojuma aizgādības institūtu un kādēļ tā neizmantošana konkrētajos apstākļos bija objektīvi attaisnota.

[13] Pamatots ir kasatora iebildums, ka tiesa, vērtējot termiņa nokavējuma iemeslus, lai iesniegtu pieteikumu par likvidatora iecelšanu, nepamatoti ņēmusi vērā tādus apstākļus kā pieteicēja aizgādnes vecumu un pieredzes trūkumu komerc tiesību jautājumos.

Tiesa norādījusi, ka no lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicējs iepriekš būtu bijis iesaistīts komercdarbības vai saimnieciskās darbības veikšanā. Tiesas ieskatā, nav racionāli un samērīgi sagaidīt, ka aizgādne, kļūstot par pieteicēja aizgādni un pēc tam ar bāriņtiesas atļauju piesakoties pieņemt pieteicēja vārdā mantojumu, kura sastāvā bija arī Sabiedrības kapitāla daļas, uzreiz pārzinātu ar komercsabiedrību darbību, likvidācijas nodrošināšanu un mantošanas tiesībām saistītos jautājumus. Šajā saistībā tiesa ņēma vērā viņas vecumu (*pārsūdzētā sprieduma 9.punkts*).

Tomēr Senāts vērš uzmanību, ka minētie apstākļi paši par sevi nepierāda, ka tāpēc pieteicēja aizgādnei nebija iespējams izmantot Civillikumā paredzēto mantojuma aizgādības institūtu vai ka tā neizmantošana bija objektīvi attaisnojama. Attiecīgi šie apstākļi nevarēja būt pamats secinājumam, ka tāpēc pastāvēja attaisnots iemesls termiņa nokavējumam. Līdz ar to tiesa nepamatoti ir atzinusi pieteicēja aizgādnes personīgos apstākļus – vecumu un pieredzes trūkumu – par tādiem, ar ko var pamatot atkāpes izdarīšanu no likumā paredzētajām tiesiskajām sekām.

[14] Senāts uzsver, ka atkāpe no Komerclikuma 317.panta otrajā un trešajā daļā paredzētajām tiesiskajām sekām būtu pieļaujama, ja šo seku piemērošana konkrētajā gadījumā radītu nesamērīgu rezultātu. Vienlaikus apstākļi, kas liecina par netipisku gadījumu, paši par sevi nav pietiekams pamats, lai izdarītu šādu atkāpi. Nozīme ir tam, vai persona pati varēja novērst tādu seku iestāšanos, kādas radīja sabiedrības izslēgšana no komerc reģistra (sal. *Senāta 2026.gada 18.jūnija kopsēdes sprieduma lietā Nr. SKA-160/2026, [ECLI:LV:AT:2026:0618.A420206121.29.S](#), 17.–18.punkts*).

Izskatāmajā gadījumā tiesa ņēma vērā to, ka pieteicēja tiesību īstenošanu ietekmēja nepieciešamība iecelt viņam aizgādni, saņemt bāriņtiesas atļauju mantojuma pieņemšanai, kā arī tas, ka mantinieka statuss tika iegūts tikai pēc mantojuma apliecības izsniegšanas. Tomēr, kā jau iepriekš norādīts, līdztekus pieteicēja personīgajai aizgādņībai Civillikums paredz arī mantojuma aizgādības institūtu. Tādēļ nozīme ir nevis faktam, ka pieteicējs

vēl nebija apstiprināts mantojuma tiesībās, bet gan tam, vai konkrētajos faktiskajos apstākļos viņa aizgādnei objektīvi nebija iespējams izmantot likumā paredzētos tiesiskos mehānismus, lai novērstu likumā paredzēto tiesisko seku iestāšanos. Tas, ka pieteicējs vēl nebija apstiprināts mantojuma tiesībās un līdz ar to nevarēja īstenot tiesības kā Sabiedrības dalībnieks, nenozīmē, ka mantojuma masā ietilpstošo kapitāla daļu pārvaldībai un aizsardzībai nebija pieejami citi tiesiskie mehānismi. Kā jau iepriekš secināts, tiesa spriedumā nav pamatojusi, kādēļ mantojuma aizgādības mehānisma izmantošana konkrētajā gadījumā nebija objektīvi iespējama, ņemot vērā to, ka aizgādnes vecums un pieredzes trūkums komerciesību jautājumos paši par sevi nepamato secinājumu, ka šāda iespēja nepastāvēja.

Jāņem vērā, ka Komerclikuma 318.¹panta trešajā daļā noteiktā termiņa neievērošanas rezultātā netika uzsākta Sabiedrības likvidācija, jo likumā noteiktajā termiņā netika iesniegts pieteikums par likvidatora iecelšanu. Tādējādi arī Komerclikuma 317.panta trešajā daļā paredzētās sekas – mantas pielīdzināšana bezmantinieku mantai un tās pāreja valstij – iestājās tādēļ, ka noteiktajā termiņā netika iesniegts pieteikums par likvidatora iecelšanu. Minētās tiesību normas mērķis nav atņemt personai īpašumu vai ierobežot tās spēju gūt labumu no sava ieguldījuma, bet gan novērst tādu situāciju, ka mantai nav īpašnieka (sal. arī *Satversmes tiesas 2010.gada 6.oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-113-0106 25.punkts*). Senāta vērtējumā nesamērīgs rezultāts varētu rasties tad, ja personai objektīvi nebūtu bijis iespējams izmantot likumā paredzēto tiesisko mehānismu, lai novērstu attiecīgo seku iestāšanos.

[15] Rezumējot iepriekš teikto, Senāts atzīst, ka tiesa, izskatot lietu, ir balstījusies uz Senāta iepriekš kļūdaini pausto atziņu par iespēju pēc otrā lēmuma izpildes vērtēt jautājumu par tā atcelšanu. Tā kā pēc otrā lēmuma izpildes tiesā ir iespējama vienīgi šā lēmuma tiesiskuma pārbaude, tad konkrētajā gadījumā tiesa bija kļūdaini noteikusi savas kontroles robežas. Proti, tiesa ir lēmusi par noslēdzošā lēmuma atcelšanu, lai gan pēc otrā lēmuma izpildes tiesa varēja vienīgi lemt par noslēdzošā lēmuma tiesiskumu, tostarp – vai konkrētajā gadījumā bija pamats atkāpties no Komerclikuma 317.panta otrajā un trešajā daļā paredzētajām tiesiskajām sekām.

Tas, ka Uzņēmumu reģistram noslēdzošā lēmuma pieņemšanas brīdī bija zināmi apstākļi, kas, pieteicēja ieskatā, attaisnoja termiņa nokavējumu, pats par sevi nevarēja radīt tiesisku pamatu otrā lēmuma atcelšanai un tā seku novēršanai. Uz noslēdzošā lēmuma pieņemšanas brīdī lēmums par Sabiedrības izslēgšanu jau bija izpildīts, līdz ar to nebija iespējams atjaunot situāciju, kāda tā bija pirms Sabiedrības izslēgšanas. Tādēļ, pat pieņemot, ka pieteicēja norādītie apstākļi bija pamatoti, lai attaisnotu termiņa nokavējumu, pēc otrā lēmuma izpildes tie vairs nevarēja radīt tiesisku pamatu šā lēmuma atcelšanai, bet vienīgi varēja tikt vērtēti, pārbaudot tā tiesiskumu. Jāņem vērā, ka Komerclikuma 318.¹panta trešajā daļā noteiktā termiņa atjaunošana – ja vien tam pastāv tiesisks pamats – ir iespējama vienīgi līdz brīdim, kad tiek izpildīts Uzņēmumu reģistra lēmums par sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra (*Senāta 2026.gada 18.jūnija kopsēdes sprieduma lietā Nr. SKA-160/2026, ECLI:LV:AT:2026:0618.A420206121.29.S, 12.punkts*). Tas nozīmē, ka tiesa šajā lietā vairs nevar radīt iespēju, lai atkārtoti risinātu jautājumu par likvidatora iecelšanu.

Tāpat tiesa, vērtējot noslēdzošā lēmuma tiesiskumu, ir pārsteidzīgi secinājusi, ka konkrētajos apstākļos Sabiedrības izslēgšana no komercreģistra neatbilda samērīguma principam, jo lietā nav noskaidrojusi un pienācīgi izvērtējusi visus būtiskos apstākļus, kas var ietekmēt tās iznākumu.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka ir pamats kasācijas sūdzības apmierināšanai un tiesas sprieduma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 2.punktu, 351.pantu un 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 18.septembra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atlīdzināt Uzņēmumu reģistram drošības naudu 70 *euro* par iesniegto kasācijas sūdzību.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste Dz. Amerika I. Meldere